

KRIZOVÉ SITUACE

KRIZOVÉ SITUACE

- [Přírozená povodeň](#)
- [Přivalová povodeň](#)
- [Zvláštní povodeň](#)
- [Extrémní dlouhodobé sucho](#)
- [Výskyt extrémně vysoké teploty](#)
- [Epidemie](#)
- [Radiační havárie](#)
- [Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu\(blackout\)](#)
- [Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu](#)
- [Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu](#)
- [Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury](#)
- [Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu](#)
- [Narušení funkčnosti významných telekomunikačních systémů](#)
- [Narušení dodávek potravin velkého rozsahu](#)
- [Migrační vlny velkého rozsahu](#)

Přírozená povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů. Důsledkem jsou přímé dopady (např. ohrožení života a zdraví osob, zničení nebo silné poškození majetku, budov a infrastruktury, apod.), ale i nepřímé dopady (nedostatek pitné vody, vznik epidemií, apod.) na celém zasaženém území. Hlavními ohroženými oblastmi v Jihomoravském kraji jsou střední a dolní tok Dyje, střední a dolní tok Svratky a Jihlavy, dolní tok Svitavy, Litavy a Kyjovky a rozsáhlé území na pravém břehu řeky Moravy. Vlivem kumulace velkého množství vody v nížinných partiích kraje (okolí Břeclavi a Hodonína), a to zejména v biotopu lužních lesů, je zvýšené riziko přemnožení komárů v měsících, následujících po rozlivech.

Přivalová povodeň je definována jako nesnadno předvídatelná lokální intenzivní srážky převážně v hornatých částech kraje s následkem náhlého zaplavení sklepů obytných domů, komunikací, ucpání kanalizace a úzkých profilů mostů bahnem, listím apod., eroze na nezpevněných cestách a také polích a zahradách, sesuvů půdy, protržení hrází rybníků, odplavení a poškození nedostatečně upevněných předmětů, poškození břehů vodních toků. Dle četnosti v uplynulých letech jde o jev se zvyšující se pravděpodobností výskytu po celém území kraje, zejména však na návětrných svazích Českomoravské vrchoviny, Ždánického lesa a Bílých Karpat. Vlivem převažujícího západního proudění větrů jsou nejohroženější západní úbočí Ždánického lesa a Bílých Karpat a také zejména severojižně situovaná údolí v severozápadní části kraje. Vzhledem k rozkolísanosti současného klimatu však nelze vyloučit výskyt v žádné části kraje.

Zvláštní povodně se rozumí zejména porucha vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení nebo nouzové řešení kritické situace na vodním díle). Dopady by byly katastrofální (úmrtí a zranění velkého počtu osob, pokud se nestačily včas evakuovat, a jejich obtížné vyhledávání, zničení nebo silné poškození veškerého majetku, budov, výrobních kapacit a infrastruktury na postiženém území a další). V Jihomoravském kraji představují hrozbu vodní díla Nové Mlýny, Boskovice, Letovice, Brno, Opatovice, Oleksovice, Horní Dunajovice, Jevišovice, Vranov, Těšetice, Výrovce, Znojmo a rovněž vodní díla Víř, Dalešice, Mohelno, Mostišť, Koryčany a Osvětimany, nacházející se na území sousedních krajů, důsledkem jejichž narušení by byly ohroženy i obce na jižní Moravě.

Extrémní dlouhodobé sucho je předvídatelná krizová situace, která ohrožuje celé území kraje. Příčinou je dlouhodobě nevyrovnaná vodní bilance krajiny vlivem podprůměrného množství srážek, spojeného s poklesem hladiny podzemních vod. Vliv má i zvýšený výpar (vysoké teploty, vítr). Lze těžko stanovit hranici, kdy sucho svým rozsahem odpovídá krizové situaci (nejsou stanoveny hranice na základě hodnoty evapotranspiračního indexu). Z pohledu jednotlivých oblastí lze největší dopady očekávat v první fázi v oblasti zemědělství a lesnictví (zejména ve vegetačním období), v další fázi i ve vodohospodářství a v zásobování obyvatelstva pitnou vodou (nutnost regulace). Celá část JMK jižně od Brna je v současné době již suchem značně zasažena.

Výskyt extrémně vysoké teploty je důsledkem rozkolísanosti klimatu ve střední Evropě v posledních letech. Jako krizová situace se předpokládá takový vývoj počasí, kdy v rámci velmi teplé periody dojde k překročení nejvyšší denní teploty nad 34 °C ve třech po sobě jdoucích dnech s predikcí dalšího pokračování vysokých teplot. Dopady lze očekávat jak v oblasti zdravotnictví (zvýšené množství hospitalizovaných osob z důvodu zdravotních problémů souvisejících s vysokými teplotami), tak v oblasti technické infrastruktury (negativní vliv zejména na dopravní a energetickou infrastrukturu, kvalitu pitné vody, apod.). V rámci JMK je nejvíce ohroženo město Brno a jeho okolí z důvodu očekávaného zhoršení situace vlivem tepelného ostrova města (+ 1-2 °C).

Epidemie – hromadné nákazy osob je krizová situace, při které dojde k takovému výskytu infekčního onemocnění, kdy se v místní a časové souvislosti (tj. ve stejné lokalitě a v přibližně stejném čase) zvýší nemocnost tímto onemocněním nad hranici obvyklou v dané lokalitě a v daném období. V České republice je možný výskyt epidemií infekcí, které se v Evropě vyskytují v populaci, která není proti takové infekci odolná (např. není proti ní proočkována) nebo v případě infekcí, jejichž výskyt je pro ČR neobvyklý, pokud by došlo k importu a úmyslnému nebo i neúmyslnému šíření (např. hemoragické horečky). Závisí na druhu infekce (úmrtí 10-80 %), rychlosti šíření a možnostem epidemií čelit. Epidemie má za následek ohrožení životů a zdraví osob a rovněž ochromení základních činností, důležitých pro fungování kraje, vlivem zvýšené nemocnosti zaměstnanců.

Radiační havárie je událost, která má za následek nepřipustné uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření nebo nepřipustné ozáření fyzických osob a jejich následky vyžadují naléhavá opatření na ochranu obyvatelstva a životního prostředí. Pro Jihomoravský kraj představuje toto nebezpečí zejména Jaderná elektrárna Dukovany, jejíž zóna havarijního plánování (kruh s 20 km poloměrem se středem v JE Dukovany) zasahuje i na území JMK. Tato hrozba má potenciál pro vznik krizové situace, zatímco u jiných jaderných elektráren v ČR (Temelín) a okolních státech se v případě havárie s uvolněním radioaktivních látek do okolí krizová situace pro JMK nepředpokládá.

Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu (blackout) je krizová situace s rozsáhlými dopady na všechny oblasti fungování JMK, včetně ohrožení životů a zdraví osob, závislých na přístrojích podporujících základní životní funkce. Příčin je celá řada (extrémní klimatické jevy, nestabilita přenosové soustavy, chyba operátora, porucha, havárie, teroristický útok s dopadem na klíčové prvky přenosové soustavy), pravděpodobnost vzniku blackoutu a krizové situace se zvyšuje v případě kombinace působení výše uvedených faktorů. Tato krizová situace má potenciál vyvolat i další dominoefekty v oblasti fungování dopravy, komunikačních sítí, zásobování pitnou vodou, potravinami, teplem a pohonnými hmotami. V rámci JMK se předpokládá ohrožení celého území kraje, pokud dojde k rozsáhlému výpadku s příčinou mimo JMK. Nejvíce ohroženi jsou obyvatelé měst, kteří jsou plně závislí na dodávce energií od svých dodavatelů a kteří nemají možnost využít vlastní zdroje, zejména tepla, vody a potravin.

Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu je lokální krizová situace způsobena zpravidla závažnou technickou poruchou na vodárenské infrastruktuře nebo narušením kvality dodávané pitné vody. Možnými důsledky jsou ohrožení života a zdraví požitím kontaminované pitné vody nebo vody z jiných neověřených zdrojů a nedostatečné hygieny, vznik epidemií nebo hromadných onemocnění, poškození cisteren či jiných výdejních zařízení k výdeji pitné vody při možné panice nebo nepokojích, rabování u prodejců balené pitné vody a další. Ohroženy jsou všechny obce v JMK, které jsou závislé na dodávce pitné vody prostřednictvím vodovodní soustavy.

Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu je krizová situace, která zasáhne celou ČR z důvodu nestability v oblasti financování chodu státu. Příčiny mohou být globálního původu (ekonomická recese) i interní v rámci ČR (makroekonomická nestabilita, politický a legislativní vývoj). Dopady by byly celostátní, tj. v rámci JMK nelze definovat specifické dopady a opatření pro fungování kraje.

Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury je krizová situace, spojená se zasažením informačních a komunikačních systémů prvků kritické infrastruktury (zejména v oblasti energetiky, veřejné správy, elektronických komunikací a finančního trhu a měny) vlivem jak neúmyslného selhání technologií nebo lidského faktoru, tak i vlivem úmyslného napadení informačních nebo komunikačních systémů. Rozsah a dopady mohou být z geografického hlediska jak lokální, tak celostátní. Z časového hlediska mohou dopady trvat hodiny až dny.

Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu je situace, kdy dojde k dlouhodobému výpadku dodávek ropy a ropných produktů ze zahraničí i z domácí produkce (která je zanedbatelná), nevládnutelné standardními mechanismy. Rozsah působení krizové situace bude mít celorepublikový charakter a lze předpokládat její déle trvající působení. Za nejpravděpodobnější a nejvíce reálné nebezpečí vzniku krizové situace považovat přerušení těchto dodávek za zahraničí (z důvodů politických, ekonomických, technických apod.) nebo jejich „okamžité“ zastavení – tato situace si vyžádá vyhlášení stavu ropné nouze. V rámci JMK si tato krizová situace vyžádá nutnost regulace prodeje ropných produktů. Důvodem vzniku krizové situace mohou být i rozsáhlé havárie (technologické, případně způsobené teroristickým útokem, nebo přírodní katastrofou apod.) v provozech zpracovávajících ropu zasahující pouze území ČR – tato situace si nevyžádá vyhlášení stavu ropné nouze.

Narušení funkčnosti významných telekomunikačních systémů je krizová situace, která může nastat v případě nefunkčnosti prvků pevné, mobilní, rádiové, družicové sítě a sítě pro rozhlasové a televizní

vysílání. Výpadek fungování telekomunikačních sítí může nastat jak z důvodu přímého poškození provozního zařízení (úmyslného či neúmyslného), tak z důvodu prudkého nárůstu provozu v síti, narušení dodávek elektrické energie, kybernetického napadení řídicích systémů či elektromagnetického rušení signálu. Pokud uvedené dopady nejsou způsobeny konkrétní mimořádnou událostí (např. povodeň), není možné předem stanovit geografický a časový rozsah této krizové situace.

Narušení dodávek potravin velkého rozsahu je krizová situace, která zasáhne celou ČR. Lze předpokládat, že příčinou bude výhradně jiná krizová situace, která způsobí nemožnost pravidelné distribuce potravin koncovým odběratelům. Samostatný výskyt této krizové situace se nepředpokládá. V rámci JMK si tato krizová situace vyžádá nutnost regulace prodeje potravin.

Migrační vlny velkého rozsahu se jako krizová situace mohou projevit v případě, kdy podstatným způsobem zesílí tlak cizinců na státní hranice České republiky s cílem legálně i nelegálně vstoupit na toto území, tranzitovat přes ně do dalších států či pobývat na něm. Tato situace může mít dopad na bezpečnostní situaci, ekonomiku, sociální sféru i jednání občanů. Příčinou migračních vln může být změna politického systému, válečný konflikt, porušování lidských práv, národnostní, rasové či náboženské konflikty, živelní pohromy, klimatické změny nebo špatná sociálně ekonomická situace v zemích původu migrantů. JMK jako hraniční region na jihovýchodě ČR je potenciálním prvním zasaženým krajem v případě, kdy migrace bude postupovat z jihu nebo východu Evropy.